

Published on www.bilvavi.net

[Home](#) > ספר נפש החיים 016 שער ד פרק ג אהבת התורה

ספר נפש החיים 016 שער ד פרק ג אהבת התורה

אבל על הנהגת האדם בשעת עסק התורה בדיני המצוות והלכותיהן, אמר "ודבר בהן", ר"ל הדיבור בעניני המצוות והלכותיהן יהיה "לשמן", פירוש לשם הדברי תורה, היינו לידע ולהבין ולהוסיף לקח ופלפול.

לכאורה מה שנאמר כאן "דיני המצוות והלכותיהן" זהו לאו דוקא, אלא כלל כל עסק התורה הינו בכלל. על כל פנים, אומר הנפה"ח, שהנהגת האדם בשעת עסק התורה צריכה להיות "לשם התורה" עצמה, ומקור הדבר, כדברי הרא"ש שהוזכרו לעיל: "לידע, ולהבין, ולהוסיף לקח ופלפול". והיינו, כפי שנתבאר בארוכה שני חלקי ה"לשמה" שבתורה: הן מכח ה"שלמות"- לידע, ידיעת כל התורה כולה, והן מכח מדרגת "אין סוף"- להוסיף לקח ופלפול.

(ורש"י ז"ל גירסא אחרת היתה לו שם, "ודבר בהן לשם שמים", לכן פרש שתהא כל כונתך לשמים.)

הנה רש"י ז"ל לא גרס כגירסת הרא"ש "דבר בהן לשמן", אלא "דבר בהן לשם שמים". והיינו ש"לשמן" משמע- לשם הדברי תורה עצמם, מה שאין כן "לשם שמים" משמע כביכול- לשם דבר אחר, ובהגדרה כללית הכונה- אליו יתברך שמו. ולכן רש"י פירש את מאמר ראב"צ, שגם בדברי תורה עצמם "שתהא כל כונתך- לשמים", ולא מדרגת "לשמה" ביחס לתורה עצמה.

וא"כ לכאורה, לפי ביאור רש"י כאן, כל יסוד דברי הנפה"ח מיסוד דברי הרא"ש, שבדברי תורה יש דין של "לשמה" לא רק "לשם הקב"ה", אלא גם "לשמה- לשם התורה עצמה", לכאורה אין ליסוד זה מקור!

אלא שסלקא דעתין זו, דוחה הנפה"ח מכל וכל. וזאת משתי סיבות, חדא, משום ש-

אמנם ענין ופירוש "לשמה" שאמרו רז"ל בכל מקום, ודאי שגם רש"י ז"ל יפרש כפירוש הרא"ש ז"ל כאן לפי גירסתו.

פשוט ברור ו"ודאי" לו לנפה"ח שרש"י לא יחלוק על הרא"ש בפירוש ה"לשמה" שהזכירו רז"ל בשאר מקומות. זהו נימוק אחד, משאר מקומות בהן הגירסא "לשמה", שגם רש"י "ודאי" יפרש בהם שהיינו לשם התורה עצמה. אולם מאיפה "ודאי" זה לנפה"ח?! הדבר לא מוכרח בדבריו, ולכאורה זהו מסברא דיליה, שאין לנו מקור לומר שיש מחלוקת ביניהם.

נימוק שני, גם בביאור מאמר ראב"צ עצמו כאן, מבאר הנפה"ח כונת דברי רש"י:

וגם רש"י ז"ל כאן אין כונתו דבקות, אלא דאתי לאפוקי שלא יהא לימודו לשם קניטור וגיאות כמו שכתב הרא"ש ז"ל, כדמוכח מסיום דברי ראב"צ, "אל תעשם עטרה להתגדל בהם" כו'.

אומר הנפה"ח שגם לפי גירסת רש"י כאן שכתוב "ודבר בהן לשם שמים", נהי שלא כתוב כאן "לשמן" לשם דבקות בתורה עצמה, אבל גם אין כונתו של רש"י בפירושו לצד ההפוך שבדבר, לדבקות בו יתברך שמו כפשוטו!! אלא כל עיקר ביאורו "שתהא כל כונתך לשמים", לא בא אלא **לאפוקי** שלא יהא לימודו לשם קניטור וגיאות. וראייתו- מסיום דברי ראב"צ "אל תעשם עטרה להתגדל בהם". ועל אף שב"אל תעשם עטרה להתגדל בהם" לא נאמר אלא רק לשון של היפך של גיאות, שילית הלימוד לשם כבוד, אבל לא הוזכר היפך של קניטור, אלא שבכלל מאתיים מנה, שאם **נאסר** לימוד לשם גיאות ק"ו וכ"ש שקניטור בכלל האיסור.

אבל א"כ, מה שרש"י פרש "שתהא כל כונתך לשמים", לפי דברי הנפה"ח, זהו רק צד השלילה שבדבר: לשם מה לא. אבל לא נתבאר מה הוא צד החיוב. ב"דבר בהן לשם שמים" לדברי הנפה"ח בשיטת רש"י, נתבאר שלא ללמוד את הדברי תורה לשם קינטור וגיאות, אבל לשם מה כן ללמוד אותם, זה לא נתבאר לכאורה. וודאי שיש בזה קצת קושי מסוים, כי בפשטות "דבר בהן לשם שמים", זוהי הגדרה חיובית, במה צריך לעסוק, ומה סיבת העסק, אבל לא הגדרה שלילית בלבד, שלא לעסוק לשם קינטור וגיאות.

אבל בעומק לכאורה, כונתו, בלשון קצרה: **"שמים" ענינו- דבר שמעבר להשגתו של האדם, וזהו "דבר בהן לשם שמים" כלומר- לא מצד מדרגת האדם עצמו בשפלותו, אלא מצד מה שנמצא מעל מדרגתו...**

וזהו שמסיים הש"ס גבי רבן יוחנן בן זכאי שלא הניח כו', לקיים מה שנאמר (משלי ח, כא) "להנחיל אוהבי יש" כו', שמבואר הענין שם בכל אותה הפרשה, שהוא מאמר התורה הקדושה עצמה, אשר בחוץ תרונה, שיש לאל ידה להנחיל וליתן שכר טוב לכל ההוגה ועוסק בה מחמת אהבתה עצמה ממש, היינו להוסיף בה לקח ופולול, וזהו "אוהבי".

עד השתא התבאר בדברי הנפה"ח, שיש מדרגה של דבקות- בהקב"ה, ויש מדרגה של דבקות- בתורה, "בו בתורה" להיות דבק בתורה עצמה.

כאן מוסיף הנפה"ח יתר על כן ואומר: שהתורה הקדושה **"יש לאל ידה** להנחיל וליתן שכר טוב לכל ההוגה ועוסק בה מחמת אהבתה עצמה ממש".

הנפה"ח כותב כאן יסודות עצומים מאד!

להבין, יש הרי בורא ויש נבראים. הבורא- הוא נותן, ואילו הנבראים- הם בחינת מקבל. ואף שודאי גם לנבראים יש כח לתת דברים, אמנם זהו רק מצד מה שהם ידא אריכתא שלו יתברך שמו. מה שאין כן לגבי מדרגת התורה, שבעצם היא שורש כל הנבראים כולם מצד אחד, ומאידך "קוב"ה ואורייתא חד" מהצד השני, אומר הנפה"ח: "שיש לאל ידה להנחיל וליתן שכר טוב", כלומר **שהקב"ה כביכול מעמיד כח מקביל אליו, ש"בכוחו" ו"לאל ידו" להנחיל וליתן שכר טוב!!**

ולמי היא נותנת שכר טוב?- "לכל ההוגה ועוסק בה **מחמת אהבתה עצמה ממש**". העסק שעליו מדבר כאן הנפה"ח, שעליו כתוב "להנחיל אוהבי יש", מי זה "אוהבי"? אז בפשטות לולא דברי הנפה"ח היה מקום להבין ש"להנחיל אוהבי יש" קאי על הקב"ה, וא"כ "אוהבי" של מי?- "ואהבת את ה' אלוקיך", אוהביו של הקב"ה.

אבל הנפה"ח לומד את הפסוקים באופן שונה לגמרי. "לכל ההוגה ועוסק בה מחמת אהבתה עצמה ממש", ממש הוא אוהב את התורה עצמה, "היינו להוסיף בה לקח ופולול", וכדברי הנפה"ח שנתבאר לעיל, "וזהו אוהבי". א"כ מה ענינו של "אוהבי"? ענינו של אוהבי זהו ענין של אהבה שענינה אהבת התורה עצמה, והתורה עצמה יש מי שאוהב אותה והיא אוהבת אותו ונותנת לו שכר.

א"כ נאמר כאן יסוד של מלבד אהבת הבורא יש אהבת התורה, אבל נאמר כאן הרבה מעבר לכך. נאמר שיש כח בתורה הקדושה שהיא בבחינת אוהבי, שאוהבים את התורה, והתורה עצמה נותנת. יש לאל ידה להנחיל וליתן שכר טוב לכל ההוגה ועוסק בה, מחמת אהבתה עצמה ממש, וזהו אוהבי, זה קאי על עצם התורה הקדושה.

כאן מונח בעצם עומק היסוד שמתבאר בכל נפש החיים בשער ד': שכביכול מעין כח של בורא יתברך שמו, יש כח שנקרא תורה!!

מחד הוא שורש הנבראים, אבל מאידך הוא חד עם הבורא. **ומצד היותו חד עם הבורא, אז יש מדרגה של אהבתה ממש.** ומצד כך יש לאל ידה להנחיל וליתן שכר טוב, כשם שכביכול הוא יתברך שמו יש לו כח לתת, מעין אותו כח כביכול הוא נתן בתורה עצמה.

ומצד כך הקב"ה העמיד כח בשורש הנבראים שמאוחד בו יתברך שמו, שכביכול כביכול שוה אליו, ולכן יש דבקות עצמית בתורה. ולכן יש אוהבי בעצם התורה עצמה, זהו אוהבי. ולכן יש כח בתורה ליתן שכר, להנחיל וליתן שכר טוב לכל ההוגה ועוסק בה מחמת אהבתה עצמה ממש.

בדברי הנפה"ח כאן הוא העמיד את עומק יסודו: ששלמות מדרגת התורה נוגעת בחד ממש עם הבורא יתברך שמו!! ומשם נולדים בעצם כל היסודות שמתבארים בכל השער.

כל היסודות שנולדים מכך, הם משורש היסוד האחד: שהתורה היא חד ממש כביכול עמו יתברך שמו.

אז **מי ששגה ללמוד את הנפה"ח באופן שאינו מדויק הבין**: שאפשר שיהיה דבקות בתורה, וממילא זה בקוב"ה, ואין שום צורך דבקות כביכול ישר בבורא יתברך שמו, **וזאת לא תהא בשום פנים ואופן!!** אלא חידוש של הנפה"ח: שדבקות בתורה הוא כדבקות בבורא, **מלבד שצריך** דבקות בבורא בשאר הזמנים שאין בהם עסק התורה, כמו שכבר נתבאר לעיל ויתבאר בהרחבה לקמן.

אבל עומק היסוד שנתבאר בנפה"ח: שיש מדרגה של תורה שהיא עצמה ממש!! לא כמשל של שיר השירים שיש אהבת בני אדם זה לזה, כמשל לאהבת הבורא. אלא גם יש אהבה עצמית לעצם המציאות שנקראת תורה.

נחדד.

יש אהבת הבורא, יש אהבת התורה ויש אהבת ישראל. אהבת הבורא היא אהבה עצמית. אהבת ישראל היא אהבה שכל ענינה משל מכל להגיע לאהבת הבורא. היא צריכה להיות משל גמור. ביחס הזה היא עצמית. אבל זה משל להגיע לאהבת הבורא.

אהבת התורה מה ענינה? היא אהבה כמשל כמו שאהבת הבריות הם משל להגיע לאהבת הבורא אז גם אהבת התורה היא משל להגיע לאהבת הבורא?! או שהתורה יש בה גם אהבה עצמית. כאן כתוב בלשון הנפה"ח "ועוסק בה מחמת אהבתה ממש", יש כח בעומק הנפש שהוא שורש הנבראים שהוא אוהב את עצם מציאות התורה כמציאות לעצמה, "היינו להוסיף בה לקח ופלפול, וזהו אוהבי".

הדברים הללו מולידים שני פנים עמוקים מאד בצורת נפשות בני אדם.

יש בני אדם שמכח כך עוסקים בתורה לצורך אהבת התורה עצמה, והתורה כובשת את לבבם, והבורא לאט לאט הולך ונעלם מהלבבות, **"תופסי התורה לא ידעונו!!"**. זהו צד אחד של המטבע.

הצד השני של המטבע, יש אלו שעוסקים בתורה לצורך רצון הבורא, גילוי הבורא, תכלית יחודו, ועוד כל הטעמים האמיתיים שנתבארו בדברי רבותינו. אבל אין להם אהבתה עצמה ממש. **הרי שיש שם אולי קוב"ה אבל תורה באמת, אין שם!!**

זה דברים עמוקים מאד בנפש.

יש מי שנטה לצד שהתורה, אהבתה עצמה ממש, יש לאל ידה ליתן שכר טוב, אז זה כבש את המקום לגמרי, ולא נשאר מקום כביכול אליו יתברך שמו, תופסי התורה לא ידעונו!!

אבל מאידך יש כח הפוך, כמו שאדם מקיים מצוות לצורך גילוי הבורא יתברך שמו בעולמו, "טוהר הכונה ומחשבה העליונה", כמו שנתבאר לעיל, אז גם בעסק התורה הוא יכול לעסוק בתורה לצורך הבורא יתברך שמו כביכול, אבל הוא לא מחובר לתורה בעצמה בעצמה.

צורת החיים האמיתית היא: שיש חיבור לקב"ה- בעצם, ויש חיבור לתורה- בעצם!! החיבור לתורה בעומק כולל שני פנים: הוא כולל חיבור לתורה בעצם כמציאות של "מחמת אהבתה עצמה", אוהבי, והוא כולל עוד פנים של חיבור לתורה, שהיא אחד מתרי"ג מצוות, ומצד כך, גם היא עוד פנים ושורש כל הפנים כולם, שהוא גילוי הקב"ה בעולמו.

אבל היסוד של החיבור לתורה, הוא צריך שינבע גם מחיבור עצמי מוחלט, "אהבתה עצמה ממש". הנפה"ח מדגיש את הדברים באופן ברור.

כמובן שאלו שנטו יותר לעבודת הלב שנתבאר לעיל, היה חסר להם את ההגדרה של "אהבתה עצמה ממש". הם השתמשו בתורה ככלי לאהבת הבורא, ככלי לגילוי הבורא, אבל לא כמציאות של עצמות ממש. מהצד השני, ככל דרכה של תורה כמו שנתבאר, אז נולד הטעות ההפוכה המוחלטת.

כאן המקום לעמוד אבל ולברר, כשנתבאר שיש אהבת התורה עצמה, לברר כל יחיד ויחיד איזה אהבת התורה יש לו? לאיזה חלקים בתורה יש לו אהבה? באיזה אופן אהבת התורה שלו?

א. יש אנשים שאוהבים את התורה אבל הם שייכים לזבולון, הם רק מחזיקים תורה, זה עוד סוג של אהבת התורה.

ב. יש בני אדם שהם יושבי אוהל, אבל יש להם רק אהבת התורה באופן של למיגרס.

ג. יש אדם שיש לו אהבת התורה לא רק למיגרס אלא לעיוני. העיוני עצמו כולל שלשה חלקים: הוא כולל חשבון, הוא כולל דיוק, והוא כולל סברא. לאיזה חלק יש לו אהבת התורה?

ד. יש אהבת התורה בהבחנה של "וענתה בי השירה הזאת לעד כי לא תשכח מפי זרעו", זה יכול להתגלות בחיצוניות של אלה שלומדים ופעמים מנגנים וזה צורת הלימוד שלהם, אבל בעומק זה שירת התורה, זה הניגון שבלב, זה כח השירה הפנימי של הנפש.

ה. אהבת התורה יש לה פנים עמוקות יותר, פנים של עצם השכל העליון, לא רק דיוק לא רק חשבון ולא רק סברא, אלא עצמיות מהות השכל. אצל "השכל המשתוקק" כלשון הרמח"ל בדרך ה' ועוד.

ו. יש אהבת התורה פנימית יותר, היא מחמת שהנפש מאוחדת עם התורה, "אהבה" כידוע בדברי רבותינו הוי בגימט' "אחד", יש אחדות עם התורה, שם מקור האהבה האמיתית.

ז. והאהבה השלמה עוד יותר בתורה, היא במקום של "תלת קשרים מתקשרים דא בדא, קוב"ה ואורייתא וישראל".

ח. ויתר על כן, "קוב"ה ואורייתא וישראל-חד".

את דקויות מדרגת אהבת התורה, אפשר לפתוח עוד רבות למאד, אבל כאן מונח הסוגיא של עומק אהבת התורה: "אוהבי" זה אהבה עצמית!!

יתכן שהאדם לומד עשרות שנים ואין לו אהבת התורה עצמית. יש לו אהבה לקב"ה ודרך זה הוא לומד תורה. ויתכן שהאדם לומד תורה ויש לו אהבה עצמית בתורה, אבל היא חלקית מאד. "להנחיל אוהבי יש", זה שלמות המדרגה כולה, ש"י עולמות למי שיש לו כללות את כל ה"יש" שבתורה, כלומר כל קומת האהבה שבתורה!!

כל נפש ונפש צריכה בהירות ביחס לאהבת הבורא, וביחס לאהבת התורה עצמה כמו שנתבאר, וצריך בהירות לחלקיה של אהבת התורה, כל חלק וחלק שיש בתורה, מה הוא חלק של עומק אהבת הנפש שהיא אוהבת את התורה.

על מנת לגעת בנקודה הזו, צריך פנים רחבות מאד, וזמן רחב מאד, אבל תן לחכם ויחכם עוד, שיברר את חלקי "אהבת התורה עצמה ממש", "אוהבי" כפשוטו ממש...

- [נפש החיים שער ד](#) [1]

Source: <https://bilvavi.net/shiur/פרק-ד-שער-ד-פרק-ג-אהבת-התורה>

Links

[1] <https://bilvavi.net/nefesh.hachaim.dalet>